

2024-05-29

Finansdepartementet

Remissvar från Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation på betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:24)

Rörelsefolkhögskolornas intresseorganisation, RIO, inkommer härmed med yttrande över betänkandet Ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd till företag (SOU 2024:24).

RIO ser positivt på att införa det föreslagna straffrättsliga skyddet, men vill i sammanhanget framföra följande synpunkter.

Inledande kommentarer

RIO representerar de 114 folkhögskolor som drivs av föreningar, folkrörelser och stiftelser, det vill säga de folkhögskolor som är en del av det svenska civilsamhället. Det statliga stödet till civilsamhället har innefattats av uppdraget till utredningen om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd. RIO är en av medlemmarna i Folkbildningsrådet, den ideella förening som bland annat fördelar stöden till de rörelsefolkhögskolor som vår intresseorganisation företräder. Rörelsefolkhögskolorna påverkas i egenskap av mottagare av statliga stöd av det föreslagna särskilda straffrättsliga skyddet.

RIO välkomnar förslag som bidrar till att antalet felaktiga utbetalningar minskar. Det ska inte få förekomma att aktörer genom oriktiga uppgifter tillgodogör sig statligt stöd eller använder detta för ett annat ändamål än det som stödet har beviljats för; statliga stöd ska inte missbrukas. Systemen för hanteringen av statliga stöd ska utformas på ett sådant sätt att det ska vara lätt att göra rätt.

RIO:s synpunkter

RIO instämmer i det som anges i betänkandet om att när det gäller vissa delar av stödet till folkbildningen så kan en mottagare genom att lämna oriktiga uppgifter åstadkomma att stöd betalas ut eller beviljas felaktigt. RIO anser också, i likhet med utredningen, att straffbestämmelsen inte endast bör omfatta sådana uppgifter som lämnas inom ramen för en ansökan, utan bör gälla oavsett hur och i vilket sammanhang de oriktiga uppgifterna lämnas.

RIO vill dock starkt betona att vår bild är att rörelsefolkhögskolorna strävar efter att göra rätt och att det är mycket ovanligt förekommande att de medvetet lämnar oriktiga uppgifter i samband med ansökan eller vid kontroller av bidrag. Däremot får vi vittnesmål från rörelsefolkhögskolor om att det inte är helt ovanligt att man uppfattar den externa hanteringen och kontrollen av bidragen som något godtycklig. Det är angeläget att inte återkommande ändra villkor och tidigare gjorda ställningstaganden om vad som ska godkännas vid utbetalningar och kontroller. Det är synnerligen angeläget att rörelsefolkhögskolor inte ska kunna bli straffrättsligt ansvariga utan uppsåt.

RIO hade önskat att utredningen på ett tydligare sätt utformat betänkandets beskrivning av granskningar av användande och uppföljning av statligt stöd. Det är angeläget att en läsning av beskrivningen uppfattas korrekt. När utredningen beskriver Riksrevisionens granskning av statsbidraget till studieförbunden i termer av folkbildning är risken överhängande att detta – felaktigt – uppfattas som att även utbildningsformen folkhögskola omfattas.

RIO har tidigare lyft frågan om ett i statens budget separat anslag för Folkbildningsrådets förvaltningskostnader där kostnader för rådets kontroll och uppföljning ingår. Utredningens förslag om anmälnings- och underrättelseskyldighet aktualiserar denna fråga.

Finansieringen av vissa myndigheters ökade kostnader föreslås ske genom bland annat minskade utgifter på ett fåtal större stöd; medel från flera anslag under utgiftsområde 17 Kultur, medier, trossamfund och fritid. RIO förutsätter att anslaget till folkhögskolan inte påverkas negativt av förslagen i betänkandet.

Avslutande kommentarer

Avslutningsvis noterar RIO att utredningen om ett effektivt straffrättsligt skydd för statliga stöd haft möte med Folkbildningsrådet, vilket är positivt. Det hade dock varit en fördel om utredningen också hade haft möte med RIO eftersom vår organisation har värdefulla kunskaper om statligt stöd till rörelsefolkhögskolor.

Anna Ekström

Ordförande

Olle Westberg

Generalsekreterare